

Verslag Symposium “Power to the people” 24 Januari 2024

Gemeentehuis Rhenen

1. Opening

Ivo Thonon van Energie van Utrecht is vanmiddag dagvoorzitter. Hij heeft dit symposium georganiseerd op verzoek van de gemeente Rhenen samen met Sophie Schut, directeur van de koepelorganisatie, en met Wim Haver, duurzaamheidsadviseur van de gemeente Rhenen, de initiatiefnemer.

Hij geeft het woord aan **Bert Fintelman, wethouder in de gemeente Rhenen** met o.a. duurzaamheid in zijn portefeuille.

Bert heet allen welkom in het gemeentehuis van Rhenen. Op het gebied van de energietransitie staat Rhenen voor een grote opgave. De nationale ambitie om in 2050 energieneutraal te zijn, komt dichterbij en er wordt hard gewerkt aan plannen en uitvoering. Zon en wind zijn opgenomen in RES 1.0, maar ook andere mogelijkheden zullen een bijdrage leveren aan de taakstelling. In Rhenen zetten we ook stevig in op besparing van energieverbruik, kijken we naar de warmtevisie en onderzoeken we opties als mestvergisters.

In Rhenen werken dit jaar aan een nieuw beleidsplan voor de energietransitie. Het doel hierbij is de ambitie van onze gemeente om in 20240 energieneutraal te worden. Energiebesparing en alle daken vol zonnepanelen is het uitgangspunt. Maar daarmee komen we er niet. De taakstelling kan eigenlijk alleen met zonnevelden en windturbines worden gehaald. Kerncentrales zijn nog niet aan de orde. De druk op landbouwgrond is groot o.a. door plannen voor een nieuwe woonwijk. Zonnevelden zijn een extra druk. De politieke steun voor windturbines in Rhenen is beperkt. Maar de planMER van Utrecht heeft een locatie op de grens met Wageningen kansrijk genoemd en we gaan ernaar kijken.

Wat ook kan helpen is als de inwoners via een energiecorporatie zelf aan het roer staan. In Rhenen willen we nu 51 % lokaal eigenaarschap, maar met 100 % is er misschien nog meer steun. De vraag daarbij is of de Energiecoöperaties dat aan kunnen.

We zijn heel blij dat Energie van Utrecht, de koepelorganisatie van de energiecorporaties in de provincie Utrecht, ons daar vanmiddag in meeneemt. “Power to the people” klinkt heel interessant, maar wat betekent dat nu eigenlijk en hoe werkt dat? Daarom is dit symposium georganiseerd. En daar is kennelijk behoefte aan zie ik met deze opkomst. Dank voor de organisatoren.

Over het programma kan ik vertellen dat er de gemeente Houten aan het woord komt om ons mee te nemen in hun ervaringen. Daarnaast is er een energiecoöperatie De Knotwilg uit Vijfheerenlanden en De Windvogel, een landelijke coöperatie. Ik ben heel erg benieuwd naar jullie inbreng, kennis en ervaringen en de vraag of 100 % lokaal eigendom haalbaar is. Ik verheug me op deze middag.

2. Voorstelronde

Omdat de gemeente Utrecht uiteindelijk verhinderd is, is er ruimte voor een voorstelronde met een peiling van hetgeen de aanwezigen vanmiddag mee willen nemen. Voor de deelnemerslijst: zie bijlage. De peiling levert o.a. op:

- 100 % lokaal eigenaarschap – kan dat en hoe dan?
- Hoe krijgen we het verhaal windmolens verteld met zo veel weerstand?
- Communicatie: hoe neem je bewoners mee?
- Hoe kunnen energiecoöperaties elkaar versterken?
- Hoe is de regie tussen gemeenten en energiecoöperaties en hoe kunnen die elkaar versterken?
- Hoe creëer je draagvlak ipv weerstand?
- Hoe kunnen we de traagheid in energieprocessen versnellen?
- Is er een vertaalslag naar warmte om onbalans in zomer en winter op te lossen?
- Positionering energiecoöperaties – geen politiek maar wel windmolens realiseren.
- Wat kunnen batterijen en energiehubs betekenen?

3. Proces windmolens Houten door programmamanager Bregje Tettelaar

Bregje is programmamanager duurzaamheid in Houten. De gemeente heeft nu een windpark: Windpark Houten van Eneco. Voor Windpark Goyerbrug is een vergunning verleend en die ligt nu bij de Raad van State.

Het Windpark Houten, 3 windturbines van 2 MW, heeft een lange geschiedenis maar het staat.

- 1996: eerste verkenning UWind & REMU (later Eneco)
- 1999: onderzoek windlocaties in Houten
- 2001: aangewezen als kansrijke locatie vanwege minder ruimtelijke beperkingen
- 2003: samenwerkingsovereenkomst UWind-REMU: eigendom 1/3 - 2/3
- 2005-2012: bestemmingsplan, milieu- en bouwvergunning, maatwerkvoorschriften
- 2013: opgeleverd en uitgifte obligaties, start duurzaamheidsfonds

Obligaties à € 500 (looptijd 6 jaar): 2.800 voor inwoners & leden UWind met 4,5 - 5,5% rente
Daarnaast 2.200 obligaties voor iedereen à euro 500, 4% rente. Ook aanbod stroom aan omgeving (administratief). Zeggenschap 100% Eneco. Uwind stapte uit vanwege financiële risico's.

Vanwege maatwerkvoorschriften op geluid (strenger dan het Activiteitenbesluit) en door 0 uur slagschaduw) was er verlies op windpark. In 2022 kwamen nieuwe geluideisen, iets minder streng. Daarnaast is er een duurzaamheidsfonds: € 50.000 per jaar voor heel Houten. De gemeente draagt daar € 25.000 aan bij vanuit de opbrengst van de opstalvergoeding.

Leerpunt: overlast voor omgeving beperken is door omwonenden anders ervaren. Er waren eerst plannen voor windpark en later kwam een nieuwe wijk. De nieuwe inwoners wisten dat wel, maar hadden er niet op gerekend dat de windmolens groter zouden worden (efficiënter) en dichter bij de wijk kwamen door de grotere afstand tussen molens. Dus die ervoeren meer hinder.

Het Windpark Goyerbrug, 4 windturbines van max. 6 MW, moest lang wachten op de evaluatie van het windpark Houten. De vergunning ligt nu bij de Raad van State.

1999: onderzoek windlocaties in Houten

2001: Goyerbrug aangewezen als kansrijke locatie

2009: initiatiefnemer, projectontwikkelaar (en inwoner) Windpark Goyerbrug BV, meldt zich bij gemeente

2011: aangewezen als zoekgebied in gemeentelijke structuurvisie

2018: evaluatie Windpark Houten (duurde lang). Coalitie wil een tweede windpark.

2019: vergunning aangevraagd & verleend. Gemeente had nog geen beleid op o.a. lokaal eigenaarschap. Dat mag je ook niet regelen in de vergunning.

2022: nieuwe vergunning vanwege arrest "Nevele", windnormen moesten opnieuw. Vergunning moets worden herzien.

2023: op plank bij Raad van State, schiet niet op.

Profijtplan

25% windpark (1 molen) coöperatief

Huishoudens kunnen max. 3.000 kWh/jaar energie afnemen tegen lagere kosten.

Korting op de energierekening op basis van afstand tot windpark:

<1.000 meter 100%. <1.667 meter lineair afbouwend naar 0%

16 van 17 meest direct omwonenden (500 mtr) hebben eigen financiële afspraken

Windfonds: € 150.000 eenmalig voor directe omgeving. Inleg: gemeente 2/3, windpark 1/3

Argument van gemeente op bijdrage: we betalen mee om de omgeving te laten delen in de (financiële) voordelen.

De plannen voor WP Goyerbrug dateren van voor het klimaatakkoord. Als gemeente hadden we destijds geen beleid voor lokaal eigenaarschap. De initiatiefnemer heeft de financiële participatie

zelf op deze manier vormgegeven. Hij is nog in gesprek met diverse coöperaties over hoe dit precies vorm gegeven gaat worden.

Leerpunten

- Een windpark vraagt een (zeer) lange adem, ook financieel.
- Financiële participatie is voor een gemeente moeilijk afdwingbaar. Het kan niet via de omgevingsvergunning! Het kan wel met een beleidsnota van de raad.
- Zorg dat je als energiecoöperatie van meet af onderdeel bent van het project.

4. Energiecoöperatie De Knotwilg – presentatie Koos Timmer

Koos is voorzitter van de Energiecoöperatie De Knotwilg in Alblasserwaard en Vijfheerenlanden. 250 leden. Opgericht in 2013 – met motto geen tak de streek uit. De geknotte wilgentakken zouden naar stadsverwarming gaan. Dat is niet doorgegaan. De snippers gaan nu naar een boer voor in de stal.

2014 windmolens bij Vianen. Bezwaar Raad van State. De projectontwikkelaar ging niet goed om met omwonenden. De Knotwilg is in overleg gegaan en dat heeft goed gewerkt.

De knotwilg zou een van de drie windmolens overnemen. Maar er waren geen goede afspraken gemaakt over de prijs. En die bleek veel te hoog. Leerpunt: leg afspraken zo snel mogelijk goed vast. Afspraak nu: alles wat Eneco in werkgebied van De Knotwilg doet gaat op 50 – 50 % basis.

Zeggenschap van leden is bij energiecoöperatie basis. Bij burgerpanel in de provincie weet met niet wat coöperatie is. Dat is geen corporatie. De leden hebben het in een energiecoöperatie voor het zeggen. Het geld in het ontwikkelfonds is op, maar niet bij de leden. Die hebben hun geld erin gestoken en willen door gaan. Leden dragen ook risicovol bij. Ze worden daarmee ambassadeur.

Projectontwikkelaar – energiecoöperatie 50 – 50 %. Zoekgebieden Utrecht bekend door planMER. Projectontwikkelaars weten dat en gaan naar de boeren en sluiten grondcontracten af. Energiecoöperatie wil met gemeente samen handtekening krijgen. Projectontwikkelaars bieden meer en dan komt energiecoöperatie niet meer aan tafel, tenzij de gemeente minstens 50% lokaal eigenaarschap voorschrijft. Zorg dat projectontwikkelaars er niet met winst van door gaan maar dat die in het gebied blijft.

Greentrust Zijdeveld grondpositie. Wel in contact energiecoöperatie. Boeren kiezen vaak voor maximale opbrengst en niet voor coöperatief. Greentrust diende een principeverzoek in bij de gemeente die nog geen beleid heeft op windmolens. Toen is alles gaan rollen. MER-onderzoek van Vijfheerenlanden en provincie. Nog steeds zoekgebied in Zijdeveld. Invloed van gemeente is groot: doe het samen met de energiecoöperatie (inwoners).

Valkuilen

- Grondpositie projectontwikkelaars. Gaat hen om geld. Energiecoöperatie moet goed onderhandelen. Beslis mee en ontwikkel mee. Dat moet je afdwingen. En dat kan, als gemeente 50% lokaal eigenaarschap eist.
- Ook het ontwikkelen van een project: zorg dat je mee profiteert. Kosten zijn 50 – 50 %, ook eigendom 50 – 50%. Uren van bestuur tellen financieel even hoog als uren Greentrust. Maar die opbrengst is voor energiecoöperatie-leden want de bestuursleden werken als vrijwilliger.
- Wel moet je een projectleider betalen. Neem dan geen eenpitter, want die kan zo maar verhuizen. Als je bij een bedrijf een projectleider afneemt, is er vervanging.
- Zorg ook voor maximuminschrijving op een project van € 25.000, zodat mensen het niet zien als belegging en je zoveel mogelijk mensen kan laten deelnemen (waardoor je zoveel mogelijk ambassadeurs 'kweekt').
- In omgevingsplan geen maximale hoogte opnemen, want de tijd gaat door. Wieken worden langer. Hoogte en lengte vrijhouden. Kleine molens worden niet meer geleverd, kan niet uit.

- Molenlanden en Vijfheerenlanden: veel participatiebijeenvakomsten. Kost veel geld, maar Raad van State is onontkoombaar. Gemeente moet energicoöperatie sneller inschakelen.
- Enerגיעcoöperatie is geen projectontwikkelaar en gaat niet voor de maximale winst, en kan daardoor gemakkelijker in gesprek met inwoners en komt daar ook makkelijker binnen.
- Neem een principeverzoek van een projectontwikkelaar niet in behandeling als 50 – 50 % Lokaal eigenaarschap niet is geregeld. Tegen het niet in behandeling nemen van een principeverzoek kan een projectontwikkelaar niet in beroep gaan.

John van Diepen merkt op dat Lokaal eigenaarschap van groot belang is. Je moet zorgen dat de winst in de omgeving blijft. De financiële douceurtjes van veel projecten in Nederland zijn een fractie van de winst die de projectontwikkelaar in eigen zak houdt (zie ook de bijlage 'Financiële participatie bij duurzame energie'.

Stelling van Ivo: een energicoöperatie is geen draagvlakmachine. (De achtergrond van deze stelling is dat met name politici denken dat als een energicoöperatie bij een windproject betrokken is de tegenstand smelt als sneeuw voor de zon, aangezien mensen dan kunnen meebeslissen en meeprofiteren. Dat is helaas niet zo: tegenstanders zien geen verschil tussen een commerciële en een coöperatieve windmolen. Bovendien moet een tegenstander, om mee te profiteren, eerst eigen geld inleggen in een project dat de tegenstander niet eens wil.)

Sophie: het helpt wel mee als energicoöperatie vanaf start betrokken is, maar het is geen oplossing. Een energicoöperatie komt wel beter binnen bij inwoners. Veel weerstand is gebaseerd op waardevermindering van woningen. Als je daarin tegemoet kan komen, helpt het.

Annemiek: Is er onderzoek gedaan naar waarom mensen weerstand hebben? Kan je die erkennen? Als je echt luistert helpt het. Wat mensen boos maakt is dat ze geen invloed hebben. Via het BSR-model met de 6 leefstijlen en de postcodes van waar ze wonen, kan je voorspellen welke waarden mensen omarmen en hoe je ze het beste kan benaderen. Dat kan je gebruiken in de voorbereiding. Alle gemeenten in Utrecht kunnen gratis beschikking krijgen over data leefstijlen en BSR.

X: Sommigen zoeken een reden om ergens weerstand tegen te hebben. Ze hebben bijvoorbeeld eerder problemen gehad met de gemeente.

John: Je kan inwoners ook moreel eigenaarschap aanbieden. Als de windmolens van ons zijn gaat het beter. Je hebt de meeste binding met eigen buurt.

Ivo: Als de windmolens er zijn worden tegenstanders soms lid van de energicoöperatie (zoals bij Windpark Nijmegen-Betuwe).

Ivo: Onderzoek CBS naar draagvlak bij windmolens vlakbij toont globaal aan: 20% voor windmolens, sowieso 30% tegen, 50% hangt er vanaf wat en hoe. Die laatste groep is interessant omdat daar een coöperatieve aanpak wél het verschil kan maken.

A: Sommigen wijzen klimaatprobleem af. Of roepen "zet die molens maar op zee".

Tegenstanders met weerstand opzoeken en luisteren helpt. Dan gaan ze geen bezwaar meer indienen. Anderen blijven naar Raad van State gaan.

Stelling 50 - 50 % is goed. 100 % is beter. (Achtergrond van deze stelling: 100% inwonereigendom betekent ook dat 100% van de opbrengsten lokaal blijven en de inwoners maximale zeggenschap hebben. Het betekent echter ook twee keer zoveel geld ophalen bij de inwoners als bij 50-50.)

John: inwoners (via een energicoöperatie) kunnen van de gemeente de gelegenheid krijgen een windmolenproject op te zetten. Dat is een enorme stimulans om draagvlak te creëren [noot: maar dus geen garantie dat er geen weerstand ontstaat]. Dat zou mede daarom, naast het behouden van de verdien capaciteit in de gemeente, de voorkeur hebben. Zij zijn prima in staat hun eigen adviseurs zelf te kiezen, al dan niet met mede-eigenaarschap voor die adviseurs indien de

coöperatie dat zou wensen. In de branche van energiecoöperaties (www.energiesamen.nu) is echter ruim voldoende kennis, geld en ervaring aanwezig om de lokale energiecoöperaties in hun kracht te zetten en ook dit project als lokale energiecoöperatie zonder hulp van buitenaf tot wasdom te brengen.

Als zij er financieel niet uit komen kan je (alsnog) een projectontwikkelaar binnenhalen. Geld is overal; de coöperatieve sector beschikt over eigen Ontwikkel- en Realisatiefondsen, naast collegiale financiële ondersteuningsmogelijkheden, als het nodig is tot in de tientallen miljoenen euro's per project. Ook is alle benodigde kennis binnen de coöperatieve branche aanwezig en beschikbaar. In deze branche is het gebruikelijk elkaar te helpen. Er is geen reden om zeggenschap en winsten niet lokaal te houden. Lukt het de lokale energiecoöperaties niet het om het van de grond te krijgen (spreek een tijdsfad af), dan zijn er alsnog wel genoeg commerciële partijen te vinden die de verdien capaciteit ook zelf wel willen hebben. Zie de Bijlage Participatievormen.

Ewec: Als je eigen vermogen moet opbrengen is 100% wel heel veel. Als leden 2 miljoen kunnen opbrengen lukt het wel. 51% Lokaal eigenaarschap: voor het zeggen hebben. Economisch doel is secundair.

Guus: Zeggenschap is ook veel waard. Maak scherpe afspraken. Opbrengst binnen halen hangt af van mondiale omstandigheden.

Inge heeft de ervaring bij 51 - 49 % dat de energiecoöperatie over alles moet onderhandelen met de projectontwikkelaar. Die heeft geen belang bij omgeving of natuur. 100% is echt makkelijker.

Guus vindt 51% zelfde als 100%.

Koos vindt het niet handig als de gemeente zelf gaan ontwikkelen.

Ewec vindt 100% een risico, je draait op vrijwilligers, je moet de assets lang onderhouden en inwoners tevreden houden. Valt niet mee.

Als energiecoöperaties moeten we samenwerken, een ervaren combineren met onervaren energiecoöperatie biedt meerwaarde.

Banken willen een goed vangnet voor zekerheden in de organisatie.

Sophie: 19 februari komt er een bijeenkomst met de energiecoöperaties

5. Ondersteuning door De Windvogel – presentatie door Inge Verhoef

Inge is coöperatief projectontwikkelaar bij de landelijke burgercoöperatie De Windvogel. Het is leuk en spannend om windmolenprojecten op te zetten.

De Windvogel kan lokale energiecoöperaties ondersteunen bij 50 - 100 % lokaal eigenaarschap.

De Windvogel is geen adviesbureau maar een partnercoöperatie. Ze werken via de zeven coöperatieve (ICA-)principes van Energie Samen. Ze bieden extra mankracht en kapitaal aan lokale energiecoöperaties.

- Samenwerking regelen tussen gemeente en coöperatie
- Bedrijven en omgeving betrekken, stroom efficiënt benutten
- Procesparticipatie: Optimaal plan met weinig hinder en veel profijt
- Na oplevering zijn wij er nog: bereikbaar en benaderbaar
- Regelen ledenwerving en financiële participatie

De Windvogel is al 30 jaar een landelijke energiecoöperatie (vereniging) met 3800 leden door het hele land. Zij hebben eigen windmolens en daardoor kapitaal om projectleiders te betalen en risicovolle investeringen te doen. Zij kunnen lokale energiecoöperaties helpen met geld en advies. Ze zorgen er met buurtprojecten voor dat de opbrengst lokaal blijft. De Windvogel houdt zelf 20% van de aandelen om met de opbrengsten daarvan nieuwe projecten op te zetten, want het doel is duurzame energie in eigendom van burgers en niet alleen adviseren.

De Windvogel is o.a. betrokken bij Oeverwind Vlaardingen (100% lokaal eigendom is het doel, nu is nog 87% van Windvogel), Rijne Energie Utrecht (50% coöperatief, 50 % Eneco), Amsterdam Wind (politiek ingewikkeld drama door tegenstand provincie Noord-Holland), Amersfoort en Soest recent, Diemerwind, Drenthe, Zeewolde en Nijkerk. Er is een stabiele financiële basis gecreëerd.

Hoe zorg je voor lokaal eigendom

- Lokaal eigendom tot stand brengen door landelijke inzet en keuze van de gemeenteraad
- De lokale energiecoöperatie groeit mee: kennis, leden, kapitaal. Samen optrekken, geleidelijk meer leden werven.
- De Windvogel kan garant staan met kapitaal en kennis in risicofase
- De Windvogel is met kennis, geld en ervaring betrokken van begin tot eind (20% aandelen houden mede voor leden).
- Zorg dat de overwinst naar buurtprojecten gaat.
- Met de lokale energiecoöperatie wordt een samenwerkingsovereenkomst getekend. Verkoop van aandelen van De Windvogel aan lokale energiecoöperatie gaat tegen nominale waarde (= tegen de bedragen die het gekost heeft om de windmolens neer te zetten, en dus niet, zoals bij een commerciële ontwikkelaar, tegen de toekomstige verwachte winst, wat veel meer is).

Rollen en taken gemeente – lokale energiecoöperatie – De Windvogel

Gemeente

- Duurzame energiedoelstellingen, concrete windopgave
- Faciliteren: projectstart-up, stakeholderanalyse, etc
- Windvisie en toetsingskader
- Open energiedialoog met bewoners
- Locatieonderzoek/ zoeklocaties
- Coördinatie-regeling: alle vergunningen in een keer regelen, tegelijk in inspraak. Raad moet dat vaststellen.
- Toetsing en verlening vergunningen
- Eventuele compensatieopgave organiseren

Lokale energiecoöperatie

- Actieve bijdrage aan energiedialoog, politieke lobby, begeleiding participatieprocessen
- Eigenaarschap lokaal, crowdfunding
- Opbrengsten lokaal, profijtplan
- Communicatie en lokaal netwerk

De Windvogel

- Planning, projectleiding, risicomanagement
- Coöperatieve projectontwikkeling, procesparticipatie, ontwerpateliers
- Planologisch traject, onderzoeken voor milieueffectrapport (MER), Ruimtelijke onderbouwing, Q&A.
- Maak alle onderzoeken MER-waardig zodat je in een keer goed onderzoekt.
- Laat onderzoeken samen met bewoners en energiecoöperatie uitvoeren en maak inspraak mogelijk: dit is participatie
- Grondcontracten samen regelen met eigenaren en energiecoöperatie. Zeker als projectontwikkelaar betrokken is.
- Vergunningaanvraag
- Businesscase, contractering, bouwfase

In de powerpoint presentatie van De Windvogel zit nog veel meer kennis en informatie over o.a. wind-ontwikkeling: welke mijlpalen horen bij welke fase van het proces: zie bijlage.
Tips voor de communicatie: zie bijlage.

Naast De Windvogel kan je ook samenwerken met Zeewind of Betuwewind of een andere (grotere) windcoöperatie, alhoewel die vaak regionaal werken.

Kan De Windvogel alles aan? Nu zijn er zeven grote projecten, maar er is nog ruimte in projectleiders-uren en inhuur is mogelijk. Kapitaal is er genoeg. Leden willen graag extra

investeren. Geld is probleem niet. De uren in projecten worden uitgesmeerd over de tijd. Het gaat niet om 40 uur per week per project.

Risico als windmolen niet komt ondanks investeringen. Per stapje: risicoanalyse updaten en risico's managen. Projecten op rood goed afwegen. Politieke risico's zijn soms reden voor geen investering.

Samenwerking met De Windvogel gaat om maken van afspraken, niet om onderhandelen. Bij Eneco, Pure Energie, Windunie of andere commerciële partij ben je steeds aan het onderhandelen.

Komt er een batterij als uitbreiding van windparken? Tegenwoordig wel, Windvogel is bezig met 2 MW. Kan dat met de netcongestie? Opties batterijen en energiehub komen nu in beeld. In sommige provincies loopt het vast. Netbeheerders zijn te druk, niet snel reactie. In 2029 komt er meer lucht.

6. Afsluiting

Ivo sluit de bijeenkomst af om 17.20 uur.

Wim dankt alle sprekers, Ivo en Sophie met een speciaal samengesteld lokaal cadeaupakket.

Bijlage lijst aanwezigen

Naam

Guus Ydema
Maarten Scharemena
Annemiek Verstappen
Chris Baas
Fred Dekker
Paul Zeef
Koos Timmer
Paul Nagtegaal
Frans Peter Scheer
Aart Houwink
Dieter de Vroomen
Jan Braber
Gert-Jan de Vilder
Johan van den Berge
Jaap Hazeleger
Hanke van Ballegooijen
Mark Goedkoop
John van Diepen
Inge Verhoef

Naam

Iris Bergers
Paul Nagtegaal
Karien van Houwelingen
Bregje Tettelaar
Marc van der Veer
Bert Fintelman, wethouder
Wim Haver
Inez Kerkhof

Ivo Thonon
Sophie Schut

Cooperatie

2030.nu, Stichtse Vecht
DECZ, Zeist
DECZ, Zeist
Duurzaam Eiland, Houten
Duurzaam Eiland, Houten
EC Bunnik
EC De Knotwilg, Vijfheerenlanden
EC Rhenen
EC Rhenen
Baarn Duurzaam / Energie van Utrecht
EWEC, Wijk bij Duurstede
EWEC, Wijk bij Duurstede
Opgewekt Houten
Solar Parking UA/EWEC
Coöperatie Factorij de Vendel, Veenendaal
Soesterenergie
Windkracht Eemland, RES Amersfoort
Almeerse Wind / Energie van Flevoland
De Windvogel

Overheid

Provincie Utrecht
Gemeente Renswoude
Gemeente Wageningen
Gemeente Houten
Gemeente Woerden
Gemeente Rhenen
Gemeente Rhenen (verslag)
Gemeente Rhenen

Energie van Utrecht
Energie van Utrecht